

Hunsfosposten

Nr. 2.

Februar 1951.

3. årg.

DEN GAMLE GARDE

Kinodirektøren vår Hagbart Olsen, som for et par år siden også var beskjeftiget på Hunsfos ved rullestolen, har det lune blinket i øyet som sier oss at han har humoristisk sans. Du skal heller ikke prate lenge med ham før historiene kommer, historier med fynd og klem og med et virkelig godt poeng. Han blir 75 år en gang i 1951, men det skal en ikke få seg til å tro, han er yngre av sinn enn mange med bare den halve alder på ryggen, og yngre av skinn enn mange ungdommer som har glemt humorens helsebringende virkninger. — Det er sykkelene og turene til Ålefjær til motorbåt og hytta som har holdt meg så frisk — sier han selv. Hagbart Olsen er pensjonist, bevares, han gikk av da han var 71, men han er ikke arbeidsledig for det. Kinoen og alt som vedrører den — og det er ikke så ganske lite — holder ham i sving de fleste av ukens dager.

Jeg gikk forgjeves tre ganger før jeg traff ham ledig, første gang hadde han sittet og fortalt om sitt livs hendelser til en omreisende kar som samlet inn opplysninger til et eller annet kulturelt formål. — Han satt her i to timer, og skrev ut en hel notisbok, sier Hagbart. Men hvorfor ikke la ham fortelle litt om seg selv med det samme:

Jeg begynte på Hunsfos den 20. februar 1899, da kom kona og jeg fra Oslo, hvor jeg hadde vært viregutt på Bensebruk. — Tomta på Hunsfos var lite tiltalende både på den ene og den andre måten, rotete var det og med noen stygge bygninger. En liten bekk gikk gjennom øya, og her lå en liten sag som ble drevet med snortrekk helt fra sliperiet. I sønnvind kunne en høre sluringen av trådene mot stål-drevene som en ustanselig skrikning helt opp til Grovane. Det lå også et lite verksted som senere brant ned, det ble bygget nytt verksted ved elven, det ble revet etter to år. Midt på tomta lå en stor bu, «Klokkebua» ble den kaldt, fordi det var hengt opp en svær klokke. Den ble brukt til å ringe med når det f. eks. skulle varsles at det ikke var damp. Hele bua var full av papirutskudd. Da bestyrer Viig kom til fabrikkens ble det kjørt omslag i en hel måned for å få tømt bua. Papirmesteren på den tiden het Skjyberg. Det minst tiltalende trekk i bildet var et W. C. som var plasert nokså synlig på gården, veggene øverst og nederst var skåret vekk for at de skulle ha kontroll med at ikke folk kastet for mye tid vekk på dette koselige sted. Kontorbygningen var et to-etages hus, det samme som nå ligger på Snekkerplassen. Det var bare fire mann på kontoret den gangen, kontorsjef og kasserer het Østerhagen, kontorist var A. N. Olsen — (senere kasserer, en mann vi venter å høre litt fra i forbindelse med «Den gamle garde»), Gundersen fra Mosby og Martin Wennesland som materialforvalter. Sortérsalen var en liten uanselig bygning i to etasjer.

På Hunsfos var det selvsagt

elektrisk lys da jeg kom hit, men det var jo bare de såkalte kulltrådlamper som ikke lyste mere enn at vi såvidt kunne se fra den ene enden av maskinen til den andre. Der var to papirmaskiner, maskin 2 var av tysk fabrikat som kom opp i en hastighet av 85 meter i minuttet, da det senere ble foretatt noen forbedringer kom den opp i 100 meter. Denne maskinen kjørte mest avispapir i større ordrer for England, og kunne gå med samme ordre opptil et par uker av gangen. Maskin nr. 1 var rett og slett en ombygget cellulosemaskin, som gikk med 65 meter i minuttet. Når vi forsøkte å få den opp i 75 meter ristet den slik at vi trodde den skulle ramle sammen. Den ble senere støttet opp med et par svære vinkeljern

Over til side 5.

FRED

*Jeg vet et sted, når verden om meg
bruser,
der jeg kan finne fred for sjel og sinn.
Det er tilfjells, der skogen stille suser,
og favner meg, som mor til barmen sin.*

*Der får jeg kaste av meg alt som
trykker,
og suge kraft fra evighetens brønn.
Jeg blir meg selv, jeg trenger ingen
«krykker»,
— hva gjør vel skogen, for å bli så
skjønn?*

*Der ei fra kirke, eller stortingsale
er livets mening sagt med slike ord.
Som når selv skaperen du hører tale,
i stillhet — fra naturens talerstol.*

*Hver tid jeg har fra dagens strid
og yrke,
jeg reiser inn i skogens «katedral».
Her får jeg hvile, her jeg samler ..
styrke,
mens skogens åndedrag, gjør pannen
sval.*

ELIAS T. HOMMEN.

REISEVANSKER

Noe av det som er mest vanskelig, når en skal være meget ute på reiser, det er å få alle ting til å klaffe. Selve reisen for en som er reisevant, faller ikke noe så serlig opp. Man finner alltid på utveg, så ikke tiden blir bortkastet. En god bok er en kjærkommen ting, og likeså en hyggelig medreisende.

Men det er dette med å få allting til å klaffe. Og ofte er starten værst. Det er dette med å få alt med seg, og så at en kommer frem i rett tid. På dette område ligger der mange spennende hendelser etter å ha reist i ca. 20 år.

En tid etter frigjøringen skulle jeg østover med Oslo-toget. Den gang passerte toget Vennesla ut på formiddagen. Jeg hadde i god tid ordnet med billett og plassbillett. Dagen før avreisen var jeg ute til Vikeland st. og løste billetten. Men, der kom et men der som var nokså betenkelig. Plassbillett nr. 17 som jeg hadde fått av reisebyrået, ble holdt tilbake med den begrunnelse at en eldre kone måtte ha den. Der var ikke noe å gjøre med det, og jeg regnet med ståplass.

Da jeg tidligere var brendt på at Oslo-toget kom foran lokalen, ringte jeg til Grovane og fikk forsikring om at lokalen skulle gå først. Det garanterte de.

Jeg kom i rimelig til ned til stoppestedet og ventet på lokalen. Tiden gikk, og snart var tiden for lokalens ankomst overskredet.

Plutselig hører jeg et tog i sende fart. Det er ikke til å ta feil av, det er Oslo-toget. I ett nu var det passert, og jeg sto igjen.

Kona fulgte spent med fra hjemmet, og så hva som skjedde. Hun ringer Grovane st. og minner om garantien. Der svarer de at jeg kan ta bil, og Oslo-toget skal vente.

Der ble ringt etter Wetrhus, og han lover å komme. Men han har oppfattet det hele feil og kjører til Grovane for å hente meg.

Jeg tar kofferten og spaserer oppover Venneslamoen, og ingen Wetrhus er å se. Jeg går innom

hans hjem for å forhøre meg. Jo han har kjørt til Grovane for en tid siden.

Jeg ringer Grovane, og forklarer sammenhengen i det. De lover å vente og har bedt Wetrhus å kjøre ut igjen. En annen stemme kommer så i telefonen. Det er overkonduktør Sægrov. Han sier: Ikke gi deg, for du har rett og jernbanen feil.

Når jeg kommer ut på veien, igjen står Heiseldal der med sin nye bil. Du får kjøre meg til Grovane med engang, sier jeg.

Ja, kom inn så skal det snart være gjort. Han trør på selvstarteren. Omigjen og omigjen, men nei, ikke livstegn i motoren.

Nei dette forstår jeg ingen ting av, sier Heiseldal, en ny bil og så ikke vil starte. Mens vi sitter inne i bilen farer Wetrhus forbi i fykende fart. Han skal ned og hente meg.

Om en liten tid kommer han tilbake, helt oppradd. Jeg er snar om å komme inn og det bærer til Grovane med høyest ulovlig fart.

Oslo-toget har nå ventet i 35 min. og spenningen er stor blant passasjerene om hva som står på.

Den første jeg møter på toget er en god gammel kjenning.

Å, sier han, er det bare du som der laves slik bråk for. Vi trodde minst det var kongen vi ventet på.

Javisst, det er bare meg, men jeg skal nå frem jeg også, svarer jeg.

Plass nr. 17 som reisebyrået hadde reservert den gamle kone, er det min gamle kjenning som har. Dessuten er vognen ikke mere enn halvfull av passasjerer. Reisebyrået må antagelig handle etter som de er i lune til. Det er jo alltid greit å være den «bestemmende».

Så kommer konduktøren. Han er meget elskverdig. Men han syntes det var svært til sjau bare for en reisende. Jeg holdt nå på mitt, og mente på at det som skal være rett, må være rett, selv om mange ting skal komme til å stå på hodet.

De har selvfølgelig billett, sier konduktøren.

Selvfølgelig, svarer jeg, og griper til baklommen etter portemoneen.

Men du store overraskelse: Ingen portemone. Der begynte å bli allminnelig munterhet blant passasjerene. Ja, jeg måtte innrømme jeg ingen hadde, og at den var etterglemt hjemme, og der var billetten.

Jeg fikk nå betale for meg og slapp godt ut av det med den elskverdig konduktør.

Jeg kom frem til den bestemte øy på ettermiddagen, og tok inn til min vert.

Jeg ringte hjem til kona og ba henne finne portemoneen og sende billetten, så jeg kunne bruke den på tilbaketuren.

Huset hjemme ble undersøkt høyt og lavt, men ingen portemone.

Om kvelden fikk jeg anvist mitt soverom. Da jeg åpner kofferten blir overraskelsen stor. Øverst i kofferten ligger den etterjagte portemone. Det var treåringen som hadde sørget for at den ble med kofferten. Hun tenkte som så at det er det siste han må glemme: portemoneen.

Det var med en god følelse jeg den kveld lukket mine øyne og glemte hele den besværlig reisedag. Sønnen er for allting godt.

O.

SÅ ER SAGT

Et ord som sårer . . .
Straks en liten rift,
og blodet stivner
til all hatets gift.

Nils Collett Vogt.

Deg gjelder det også, når det brenner hos naboen.

Horats.

Men hjelp er gavnløs for en mand, som ikke vil, hvad ei han kan.

Henrik Ibsen.

Ild prøver gull,
og nød prøver venner,
men kjærlighets makt
i sorgen du kjenner.

Kristoffer Randers.

Det er de unge som skal skape fremtiden og gjøre verden til et bedre sted å leve i.

Fridtjof Nansen.

HUNSFOSPOSTEN

utgitt av:
Hunfos Fabrikker
Hunfos Arbeiderforening
Hunfos Bedriftsidrettslag

Redaktør:
 H. GRØNTOFT

VELFERDSLOKALET

Den offisielle overlevering av Hunfos Fabrikkers Velferdsbygg til bedriftens arbeidere og funksjonærer fant sted lørdag den 17. februar.

Dette tiltak danner en gledelig fortsettelse på den linje fabrikkens ledelse har fulgt i de senere år, og som særlig i etterkrigsårene har gitt praktiske resultater. Vi nevner bl. a. byggingen av arbeidernes feriehjem «Hunfosheimen», støtte til Bedriftsidrettslaget, utsmykking av spiselokaler, bidrag til humanitære formål, til Herredshus, Gamlehjem m. v. Denne linje tar tydelig sikte på å utvikle vår samfølelse både overfor den bedrift vi er knyttet til og overfor det lille industrisamfunn vi tilhører. At Hunfos Fabrikker også på dette område ligger langt fremme kan vi alle konstatere.

— Æres den som æres bør — sier et gammelt ord, direktør Knobel har på ny vist at han har vilje og evne til å løse de oppgaver han selv har satt seg, og vi må tilføye at han har vært i den lykkelige stilling å ha et enig styre bak seg. Gjennom vårt eget blad vil redaktøren derfor på de ansattes vegne takke direktør og det øvrige styre for «velferdslinjen» som bl. a. har gitt oss Velferdsbygget under mottoet «gratis». Det eneste som forlanges av oss er at vi benytter og tar vare på de verdier som er ydet av bedriften.

Vi slutter oss til Reinhardt-sen's ord: Vi håper Hunfos vil være istand til fortsatt å kunne følge denne linje.

Redaktøren.

PENSJONISTHJEM

Det var gledelig å se i den siste Hunsfosposten, at direktøren ville være med på å bygge et gamlehjem eller pensjonisthjem, som vi skulle kalle det.

Det har vært min interesse de siste 20 år, og jeg har som medlem av Bygdekomitéen i dette tidsrom lagt ned atskillig arbeid for denne sak, da jeg hele tiden har skjönt at Honnemyr er et henvisningssted, hvor de er for å ha det mindre godt når sykdommen og svakhet begynner, for da er det alt forlite hjelp å få der.

Dette arbeide gikk godt, og det så ut som vi skulle ha fått en prektig gamlehjem på den pene tomte som vi fikk av Hunfos Fabrikker, takket være Deres interesse for saken.

Men så kom den ulykkelige brannen av Herredshuset, og med dets oppbygning mistet vi den deilige plassen til gamlehjem.

Hvor skal vi nå finne en slik vakker plass?

Dette er en oppgave for oss alle, og la ikke den ligge på et sted som De kan si at det er en henvisningsplass, men på den peneste plassen som kan finnes, og som er sentralt. Nærme kirke eller bedehus, og ikke opp på noen høyde, slik at man når det blir glatt skal komme til å brette lærhalsen eller liknende.

Kunne det tenkes at der ble plass på søndre siden av bekken i flukt med Herredshuset?

Ta den sandhaugen og fyll i bekken, så ble det en stor slette, som sikkert ble stor nok til gamlehjem. Og samtidig ble anbragt i nærheten av Herredshuset.

Th. Hodnemyr.

Et vennlig ord blir sjelden sagt for-gjeves, mens en vittighet går like lett tapt som perler der glir fra en sønder-slått perlesnor.

*— — —
 Det kreves hverken kjærlighet eller heltemot til å klage over alle ting.*

Personalia

Vi gratulerer med 50 års dagen:

Trygve Magnus Nordhagen — elektriker — den 24. mars 1951.

T. A. Kvanvig — lønningssjef — den 5. mars 1951.

Pensjonistene:

Dessverre er vi for sent ute med et par fødselsdager i 1951, vi ber vedkommende unnskyldte at vi gratulerer dem etter festen.

I februar:

Johan Holberg — 75 år den 17. februar 1951.

August Johansen — 88 år den 23. februar 1951.

I mars:

Aksel Andersen — 76 år den 1. mars 1951.

Martin Bakken — 72 år den 3. mars 1951.

*Bidrag
til Hunsfosposten.*

Redaktøren er blitt anmodet om å si fra til alle leserne at de uten å genere seg kan sende inn artikler til bladet vårt. Alt stoffet bli gjennomlest, og om så ønskes skriver redaktøren artiklene om igjen og korrigerer rettskrivningen.

De som ikke ønsker navnet offentliggjort, sier fra om dette, men oppgir i alle tilfeller navnet for redaktøren som er ansvarlig for alle artikler som trykkes.

Vi kan ikke love at alt som sendes inn også blir trykt, der trykte ord kan ha en farlig makt, og det kan være bedre å utelate en artikkel enn å trykke noe som det blir tatt anstøt av.

Red.

Sport - Idrett

Tippelangrenn igjen.

Lørdag 27. januar arrangerte Bedriftsidrettslaget tippelangrenn nummer to i år. Deltagelsen denne gang var 17 løpere, delt i en raserklasse og en tippelklasse, samtidig var det anledning til å avlegge prøve til skimerket.

Da Hjallis samme dag skulle løpe sin 500 meter i Europamesterskapet, holdt de fleste seg hjemme ved radioen. Surt og kaldt var det også derborte på Idrettsplassen, kaldt i omkleddningsrommene med rykende, dårlige ovner. Når skal vi få installert badstue der? Til en avveksling var funksjonærtallet så stort at de kunne konkurrere med løperne i antall. Men tippelangrennene har sin misjon, og med litt mere varme i været, skulle vi nok kunne regne med stort deltagerantall. Damene glimrer fremdeles ved sitt fravær, skjønt et slikt løp nettopp skulle være noe for dem.

Resultatene ble:

Spesialklasse.

1) Arnold Beurling	39,07
2) Gunnar Grundetjern	39,20
3) Gunnar Strandberg	40,13
4) Sigurd Spjote	40,22
5) Gunvald Tonnessen	42,30

Tippelklasse:

	Tippetid	Anv. tid
1) Leif Omdal	60,00	60,05
2) Georg Vigsnes	61,00	62,36
3) Johan Friberg	53,00	49,54
4) Bernhard Olsen	53,00	49,40
5) Edv. Tobiassen	65,00	61,25
6) Helge Nordhagen	54,40	49,34
7) John Kjeserud	60,00	65,57
8) Odd Arstad	53,20	47,16
9) Wilhelm Beurling	57,00	50,33
10) Knut Askedal	52,00	43,43
11) Einar Gundersen	55,00	44,27
12) Asbj. Grundetjern	60,00	44,03
		Ref.

Bedriftsidrettslaget lager avskjedsfest.

Bedriftsidrettslaget arrangerte den 23. januar en hyggelig avskjedsfest for Trygve Kittelsen i Wenneslands kafe. Da lagets medlemmer i virkeligheten består av samtlige ansatte på Hunsfoss, var det med beklagelse styret fant å måtte innskrenke deltagerne i festen til lagets styre og formennene i de forskjellige utvalg.

Erling Rølland som hverken lider av mindreverdighetskomplekser eller nervøsitet hadde fått til oppgave å lese en kort prolog, og han kom like bra fra denne oppgaven som så mange andre. Etter at Willy Jensen hadde gitt oss tillatelse til å starte, gikk vi til angrep på smørbrød og kaffe som fru Wennesland hadde all ære av. Bløtkake som kom til slutt fikk tenene til å løpe i vann på samtlige søtslikkere, men en myndig hånd fra Willy Jensen stoppet alle angrep i fødselen — først hovedtalen:

«Bernhard er så alterert at han ikke kan holde seg lenger, og forresten skal slike taler holdes ved desserten.» Jeg prøvde å gi Bernhard et beroligende håndtrykk under bordet, men han misforstod visst for han holdt på å velte stolen over ende så fort reiste han seg. Og så er det noen som sier at Bernhard ikke kan tale, og at han er alterert! Da skulle dere ha hørt den talen han holdt denne gangen. Først sa han at når en samlet seg til fest ellers, så var det enten for noe gledelig eller sorgelig. Denne gangen var det både gledelig og sorgelig. Sorgelig fordi Kittelsen skulle reise, og gledelig fordi de skulle få anledning til å vise ham sin takknemighet for hans arbeid i laget. Han hadde selv vært litt skeptisk den gang en høyere funksjonær skulle være med i lagets styre, men det var ikke lenge før han skjønnte at de hadde funne den rette mannen. Både i lagsarbeidet og i konkurranser hadde Kittelsen vært så iherdig at han ville tillegge ham en stor del av æren for lagets store fremgang — på ski var de i alle fall overlegne foreløbig. Beslutningen om at det skulle

holdes en avskjedsfest hadde fått tilslutning over alt, det var bare kjedelig at ikke mange flere kunne ha blitt med. Han hadde også alle lagets medlemmer med seg når han nå overrakte Kittelsen en vakker sølvpokal fylt med tulipaner, og ba ham også ta med seg en hilsen til sin kone ved å overrekke henne blomstene.

Kittelsen som skulle takke, var så overrasket og overveldet at han som han selv sa, var ute av stand til å finne ord. At det var alt for flott og alt for mye stas synes han nok selv, det var mange andre som hadde gjort mye mere — bl. a. Bernhard Olsen — men han var meget takknemlig for denne oppmerksomheten.

Han hadde lyst til å fortelle at han ved flere anledninger i den senere tid hadde uttalt at de beste minner om godt kameratskap hadde han fra Hunsfos Bedriftsidrettslag. Det han selv hadde vært mest glad for var at guttene der satte pris på selv de små ting som ble gjort, dette viste seg jo også når han ble overrakt en slik gave for de småting han hadde utrettet. Han ville derfor benytte anledningen til å oppfordre alle i laget til å gå inn for hjelpsomhet og positiv innsats hver på sin kant, selv om det ikke var store ting som ble utrettet av hver. Han hadde ingen tro på at det skulle bli så vanskelig å finne en etterfølger for ham, bl. a. hadde de jo fått Willy Jensen som sekretær. Han sluttet med å be de tilstedeværende ta med seg en hilsen til de andre idrettskameratene.

Erling Rølland fremhevet spesielt Kittelsen som kontaktmann mellom ledelse og idrettslag, og fremhevet at det var Kittelsens idé at idrettslaget skulle få lov til å innkassere en liten kontingent for Hunsfosposten. Willy Jensen mente det var vanskelig å skulle overta arbeidet etter Kittelsen, ikke minst fordi de alle hadde vennet seg til å henvende seg til ham i smått som i stort.

Så ble ordet gitt fritt, og særlig Bernhard glimret med beretninger om konkurranser på ski, som den gang han deltok i langrenn og hadde smørt med $\frac{1}{4}$ tom-

Å R S M Ø T E i Hunsfos Arbeiderforening.

Hunsfos Arbeiderforening holdt årsmøte søndag den 11/12 i Folkets hus.

Formannen Reinhardtson ønsket de frammøtte velkommen, og holdt en minnetale over de medlemmer som var avgått ved døden i det året som var gått.

Dagsorden og protokoll ble opplest og godkjent uten bemerkning. Formannen refererte så beretningen for 1950 som ble enstemmig godtatt. Av beretningen kan nevnes forskjellige ting som re gjennomført i året 1950 bl. a. produksjonspremie, forbedringer av flere akordsatser, ulykkes-

me tykt lag med parafinvoks. «Dere kjenner vel alle den øverste kneiken i Lolandskleiva? — sa han — der hvor det ligger en svær rund stein midt i bakken. Æ e' sikker på at æ glei tebage minst ti ganger før æ kom opp.» En annen historie om Bernhard som han ikke fortalte selv er om den gangen ved det første tippelangrennet da han hadde lagt løype den ene dagen. Neste dag skulle løypa merkes. Et sted kom han da ut for en liten bakke hvor han hadde stått litt bredbeint. Og så kunne han ikke tro sine egne øyne — midt i lomma stod det et passe stort grantre, for stort til at han kunne ha skrevet over det, og for tykt til at han kunne ha kjørt det ned. Han klødde seg i hodet, knep seg selv i armen og kjente godt etter om han hadde vondt noe sted. For uten mén kunne han ikke ha passert det svære treet med en ski på hver side. Men så kom han til å kaste et blikk oppover, og der stod en diger gran som var brukket over på midten av snøen. Toppen hadde falt ned og plasert seg midt mellom skisporene. Det var altså forklaringen, og det er vel unødvendig å fortelle at det var med lettelse Bernhard kunne dra videre.

Det var en hyggelig fest, og det viser at idrettsfolkene kan den kunsten å kose seg i enkelthet. Det er å håpe at hele laget nå og da kan arrangere f. eks. idrettsforedrag med film i et større lokale, og med en liten kaffespleis etterpå. *H. G.*

trygd som bedriften betaler premien for.

Der ble behandlet endel skriv og sirkulærer som var kommet inn.

Fra Forbundet om økt produksjon ved eventuell forlengelse av arbeidstiden, dette ble utsatt til et senere møte. Fra Arbeidernes opplysnings forbund om studie og brevkurser som skal holdes utover våren og sommeren. Styret vil henstille til medlemmene om å delta i disse kurser.

Bevilgninger: Til den Norske Spania-komité ble der bevilget kr. 200.—. Til Kristelig arbeiderforbund kr. 100.—. Vindbjart kr. 40.—. Til Sørlandets Vanføreheim skal der trekkes på kontoet kr. 5.— på hver arbeider samt loddes ut et kaffeservise, alt skal gå til vanføreheimen.

Valg:

Ingulf Reinhartsen ble gjenvalgt som formann.

Sekretær: Nils Voreland, gjenvalgt.

Styremedlemmer: Einar Tønnesen, Josefine Homme.

Representant til Sørlandet: 1. Reinhardtson, Anders Egeland.

Varamenn til Sørlandet: Nils Voreland, Trygve Larsen.

Revisor: Gustav Andersen.

Folkets hus styre: Arnfin Abrahamsen, Rolf Hildebrand.

1. mai-komité: Syvert Larsen, O. Omdal, Sigurd Fosheim, G. Arstad.

Valgkomité: Kristian Hodnemyr, Gunnuf Gunnufsen, Olav G. Neset, Hasse Beurling, Sverre Nysted.

Statistikkfører: Einar Olsen, Gustav Arstad, Olav Omdal, Sigurd Neset, Bernhart Neset, Trygve Pettersen, Josefine Homme, O. Pedersen.

Underkasserere: Asbjørn Grundetjern, Einar Gundersen, Trygve Honnemyr, Anders Egeland, Gustav Arstad, Oskar Endresen, Olav Neset, Oluf Holum, Peder Bergkvist, Josef Bergkvist, Arnfin Foss, Olav Larsen, Tarald Andersen, Karen Pålson, John Leland, Nils Voreland.

Valgene var siste post på dagsorden.

Formannen takket for fram-møte og hevet møte.

Nils Voreland
sekretær.

Den gamle garde.

— Over fra side 1.

som ble boltet fast i muren, og den ble da såpass stødig at den kom opp i 85 meter. Denne maskinen kjørte mest kulørt papir og formatororder. Da maskin nr. 1 i 1908 ble revet i påsken, viste det seg at fundamentene rett og slett besto av steinblokker som var tilhogget og lagt opp på hverandre uten bindemiddel. Vi kunne bryte hele fundamentet løs med spett, så det var ikke rart maskinen hadde ristet under kjøringen. Under rivingen forekom et par stygge uhell. En tilreisende montør som neppe hadde større mekaniske kunnskaper gikk foran og skrudde løs alle stative. Da en av arbeiderne skulle krype opp og få løs en vals og støttet seg mot et stativ, falt det ned. Han fikk det over seg og brakk lårbenet, vi drev på lenge med å få båret ham vekk. Den samme montøren skulle løse en remskive, som han imidlertid fikk over foten og knuste fotbladet.

Løpekraner i taket fantes ikke i den tiden. Der var bare to store bukker, som gikk på ruller på et underlag av planker. Det var tungt å manøvrere, å skifte en vals tok nesten en hel dag, mot idag bare en times tid.

I tiden henimot 1914—15 gikk fabrikk fremover og var på den tinden et rent mønsteranlegg, slik som vi har det idag. Bestyrer Viig var en dyktig leder, men da maskin 3 skulle settes igang følte han seg for gammel og trakk seg tilbake fra ledelsen. Etter ham kom den danske bestyrer Hiorth, som fikk opp fra sitt fødeland en hel flokk danske arbeidere. Selv om de fleste var dyktige arbeidere, kan det ikke nektes at en del av dem ikke var fagfolk, de hadde neppe hatt befatning med en papirmaskin før, bestyreren hadde visst liten tiltro til oss norske. I tiden etter 1914—15 kan en si at det begynte å gå skeis, der var også mange vanskeligheter. Bl. a. ble det på grunn av konjunktorene kjøpt opp store tømmermengder. Disse ble liggende i Ålefjær opptil 3—4 år, og en kan jo tenke seg hvordan det tømmeret så ut. Det ble

saget opp på Moseidmoen og brukt i fabrikken, men mye av det var så råttent at papiret ble fullt av flekker og huller. Det var usikre tider den gangen med torpederinger av skip som førte papiret til England, så vi var ikke alltid så nøye på kvaliteten. Ofte kunne vi gå og vente på en ny vire, opptil en hel uke. I mellomtiden ble et par mann satt til å sy sammen en gammel vire, når så omsider en ny vire kom, ble den gamle vira rett og slett sprettet av og arbeidet hadde vært forgjeves. Da de hvøget fundamentene til maskin 3 i 1915 — der hvor nå de nåværende maskiner 3 og 4 ligger — var det så gjørmert i bunden at de måtte opptil 12—13 meter ned til fast grunn. I 1930 ble papirmaskin 3 salgt, og lokalet stod så tomt og uryddig helt til direktør Knobel i 1938 begynte på de nye maskinene.

Arbeidstiden det første var jo som ellers 12 timer i døgnet. Til hjelp ved saksen var det den gang tre kvinner som gikk på skift. Saksene skar bare opp papiret, all telling foregikk på sortérsalen. I 1912 kom kravet om innføringen av faste tariffer. Betalingen i den første tiden var omtrent 2.25 kroner dagen for gårdsfolk, tørkere hadde 2.40 kr. maskinførerne hadde 3.05 pluss prosenter, altså en slags produksjonspremie, slik at de kom opp i 6 kroner dagen. Ellers kunne lønningene være svært vilkårlig ansatt før tariffene, hver og en kunne gå og be om tillegg for seg, en annen sak var det om han fikk noe tillegg. Alle vet jo at det ikke var så greit å klare seg den gangen, og jeg som hadde en stor ungflokk fikk nok føle det. Men det gikk da på et vis. I 1911 hadde vi den første streiken, tilslutningen til foreningen var ikke større enn at halvparten streiket og den andre halvparten opptrådte som streikebrytere. Heldigvis er det jo en stor forskjell til idag, og jeg tror jeg kan si vi har vært godt fornøyd den tiden vi har hatt direktør Knobel her.

Hvordan har du nå fått tittelen kinodirektør? Ja ser du, en kjent dame her i bygda sendte en an søkning om bidrag til et velde dig formål og skrev Herr Kino-

direktør Hagbart Olsen, jeg kunne ikke avøiøre saken på egen hånd og sendte den til formannskapet, og slik kom navnet i bruk. I fabrikken hadde vi en praktikant som het Finn Usterud, han hadde det med å rulle sammen en papirtutt, fylle den med mel, og gikk så bort til in tetannende folk og blåste dem full av mel i ansiktet. Så en dag i en frokostpause, tok jeg og en annen kar et to tommers rør, fylte det med mel og listet oss opp i annen etasje. Usterud satt og leste like ved et åpent vindu og visste ingen ting før han hadde hele melspruten over seg. Se kunne han ikke, og jeg kom meg ned. Han så fæl ut så jeg tok en kost og fikk børstet av ham litt, til takk kom han en liten stund senere og gav meg en fin pipe. Han visste jo ikke at det var meg som hadde utført denne fan trestreken med ham.

Jeg glemte forresten å fortelle at bestyrer Viig forsøkte å gjøre noe for folkene sine. En gang hadde han arrangert en båttur til Mandal, en annen gang en tur med «Topdal» til Topdal, men begge gangene ble det nokså mye slagsmål at han måtte gi det opp. En søndag fikk han forresten istand en teater-tur til Kristiansand. En annen gang laget han en fest i papirbua, hvor vi hadde full bevertning.

Da han så at det ikke gikk med slike ting fant han på å gi mannfolkene en skråtobakkkrull til jul, kvinnfolkene fikk en liten julekake.

Jeg vil forresten fortelle at jeg begynte tidlig å arbeide. Som 9—10 åring var jeg på et teglverk, hvor vi hadde til oppgave å snu steinene så de kunne tørke. De våte steinene ble laget i fri luft og lagt på marken som var strødd med sagflis. Før arbeide med å skrape steinen fri for sagflis og rusk hadde vi 40 øre tusen, og kunne tjene 80 øre uka. I 10—11 års alderen dreide jeg det svære spinnehjulet hos en repslager, og i 15 års alderen begynte jeg altså som viregutt.

Ekteparet Olsen har hatt en barneflokk på 14 stykker, hvorav 12 lever, alle disse har på en gang bodd i den treværelers leiligheten i bolig nr. 1 i Graslia.

FOLK ER RARE

En mann på Jæren skulle ut å reise med toget. Rett før det skulle gå, ble han klar over at han hadde glemt lommeboken hjemme.

— Å Per, sa han til gutten sin — skynd deg hjem og se om lommeboken ligger på bordet.

Per for avsted så fort han kunne. En liten stund etter kom han hesblesende igjen og sa:

— Det stemmer det far, lommeboken din ligger hjemme.

En kone skulle gjøre innkjøp for mannen sin som var fyrbøter. I en manufakturforretning sa hun til damen bak disken:

— Jeg skulle hatt noe undertøy til mannen min, men det må ikke være for lyst for han skal ha det til å fyre i.

Klassen hadde samfunnslære, og lærerinnen spurte hva monarki hva for noe. Kari svarte riktig, det var kongedømme. — Men hva menes det med innskrenket monarki? spurte lærerinnen. Kari spekulerte en stund på det, men så kom det:

— Det er når kongen har dronning.

I skolestua i en av bygdene la lærerinnen merke til at guttene i tegnetimen bare tegnet traktorer. Hun syntes hun måtte sette seg litt inn i dette temaet hun også, og så fikk hun en maskinkar til å fortelle alt om traktoren. Da de så skulle ha tegning igjen laget hun en traktor på tavla og spurte hva de syntes om den.

— «Hja, han va'kje verst den, men det va ein fælt gammel modell du fær det te», svarte en av guttene

Han har 23 barnebarn og 5 barnebarnsbarn, ikke så svært mange når en tenker på hans egen barneflokk, men det blir likevel ikke så ganske få når familien samles. Hagbart Olsen og konen hans hører ikke til de gamle som dveler fortrinsvis ved fortiden, de ser fremover, bl. a. til sommer og sol og båtturer, til ny leilighet hos sin sønn med tid og stunder, og med kinoen og alt som vedrører den. Åndsfriske i ordets beste forstand og forhåpentlig mange lykkelige år foran seg.

H. G.

NOEN INNTRYKK fra en studiereise i Nord-Amerika.

*Utdrag av foredrag holdt i
Norsk Ingeniørforening, Kristi-
ansand av ing. T. Kittelsen.*

(Forts. fra januar-nummeret.)

Overflateliming. Overflateliming er meget gammel i papirindustrien, og bruken av stivelse som i alminnelighet er konvertert enzymatisk, ved klorering eller sur hydrolyse, er øket enormt. Omtrent alle de trykkpapirmaskiner som vi så var utstyrt med sizepress i tørkepartiet hvor det ble tilsatt konvertert stivelse av konsistens 1—12 %. En sizepress består av en undervals og en overvals hvorpå limoppløsningen blir sprøytet for derpå å bli presset inn i papirets overflate mellom valsene. Denne behandling forbedrer papirets trykkeegenskaper (øket limfasthet og satinasje, bedre «register», mindre «napping», jevnere overflate), og hindrer krølling og dannelse av rynker. Oftest fåes også økning av papirets sprengestyrke, men dette er til ingen hjelp fordi rivstyrken samtidig synker og dette sammen med en økning av papirets stivhet og klang (som ikke alltid er ønsket) har gjort at man har søkt å finne et annet mer brukbart stoff. Dette har imidlertid ikke lyktes til samme pris som stivelse. Derimot er utviklet stoffer som kan tilsettes i sizepress eller maskinglitt med den hensikt å forbedre egenskaper som bløthet, vannfrastøtende evne, høy glanstykk, motstand mot insekter, eller brannsikkerhet i. s. v. Et bløtt og ildsikkert ark kan oppnås ved tilsetning av aminsulfamater, hvilket er det nyeste og kanskje det beste middel som blir brukt. Et nytt interessant stoff når det gjelder vinnfrastøtende evne er kromstearatklorid som gir et billig limmiddel som kan tilsettes i sizepress eller ved maskinglitt og er anvendbart til mange formål som isposer, skipssekker, kjøttinnpakning, matvareinnpakning, plakater m. v. Beste middel for beskyttelse av matvarer mot insektsskader er behandling av papiret med pyrethriner og piperonylbutoksyd som ikke er giftig for mennesker. Av interesse er også methoksydklor som er analogt til DDT. Vi så i det kjente forskningsinstituttet Institute of Paper Chemistry, Appleton, Wisconsin et prøverom for undersøkelse av slike stoffer. Det var lite appetittelige saker. Her var inne- stengt alle slags motbydelige insekter og larver, og vi så hvordan disse eller

midarter m. v. kunne forvolde store skader på innpakket matvarer.

En annen viktig gruppe stoffer er voksemulsjoner som også blir tilsatt i sizepress eller kalender, men også ganske enkelt i hollenderen. Det brukes nå en rekke typer voks og forbruket stiger. Voksemulsjon forbedrer limingen, gir stivhet og glatthet hvilket er av betydning f. eks. for drikkebegere, øker trykkbarheten for off-set- og bokpapir, og minsker trykkpapirers evne til å krølle seg.

VOKSET PAPIR

Jeg vil også nevne litt om vokset papir fordi forbruket av slikt papir er steget enormt i Amerika. Noe særlig nytt foreligger imidlertid ikke så vidt jeg vet på dette felt. Voksingens foregår i alminnelighet i en separat operasjon etter papirmaskinen. Papiret passerer et voksbad og presser som tar ut overskuddsvoks. Kjøles derpå mer eller mindre kraftig avhengig av om man vil ha voksen inn i papiret eller som belegg utenpå. Et anlegg for voksing som særlig imponerte var Marathon Converting, Menasha, Wisconsin. Her ble daglig forbrukt 70 tonn voks for voksing av 300 tonn papir og kartong.

Produktene blir brukt til innpakning av matvarer f. eks. til dypfrysing, store mengder brukes i husholdningen for å nevne noen få anvendelser.

Det blir dels brukt parafinvoks dels parafinvoks blandet med gul voks tilsatt litt polyetylen. Den siste blandingen sies å gi litt høyere glans på grunn av at den gule voks ikke er krystallinsk.

Beskyttende coating. I alminnelighet blir her brukt organiske polymerer som ofte kan brukes i form av film alene til pakkemateriale, eller blir strøket på papiret. F. eks. polyethlenposer brukes til innpakning av materialer hvor bøyelighet og gjennomsiktighet er ønsket, men blir også brukt i forbindelse med papir. Som beskyttende belegg på papir blir brukt en hel rekke forbindelser, foruten polyethylene skal som eks. nevnes polyvinyl.

Ved et anlegg så vi at den beskyttende film ble presset inn i kartongen mellom valser. Endel nyttet vokslag mellom belegget og kartongen avhengig av formålet. Ved et annet anlegg hvor det ble benyttet oppløst celluloseacetat ble papiret bestrøket med denne oppløsning, passerte et tørkekammer hvor oppløsningsmidlene ble trukket av og gjenvunnet i et meget komplisert anlegg.

Polyetylen kan tilsettes på begge disse måter. Av anvendelser skal nevnes coated kraftpapir for fremstilling av mangeveggede sekker for skipning av hygroskopiske stoffer og andre ømtålige produkter som kalsiumklorid, natriumbisulfid, glue, tørr melk etc.

Coated papir. Når man snakker om coated papir, menes mineralcoated

MALERVARER, FORVARER, KOLONIAL, SKOTØY
MANUFAKTUR. — SHELL BENSIN OG OLJER

Vennesla Landhandel.

Telefon 6740.

Nytt, stort utvalg i håndmalte silkeskjermer.

Eivind Eivindson. Elektrisk Forretning.

Telefon 6802

VENNESLA

Har De lyst på en billig jordomseiling?

Abonner da på:

Gyldendals nye reiseskildringer

«OVER ALLE GRENSER»

12 bind a kr. 12.50 innb. i skinn.
1 bok pr. måned.

**VENNESLA
BOKHANDEL**

papir som brukes for kunsttrykk. Denne coating som kan utgjøre 30 % av papirvekten, består av fyllstoffer som clay, titandioksyd som bindes til seg selv og papirets overflate med adhesiver. Man kan ha coatingpresser i tørkepartiet på papirmaskinen, for påstrykning av belegget på en eller to sider, eller coatinggrossen foregår i separate maskiner. Undertiden har man dobbeltcoating d. v. s. papir er coated både i papirmaskinen og etter denne. Etter kalandreing har dette papir en meget glatt overflate som gjør at det er mulig å reproducere de fineste punkter i trykkplatene.

Som adhesiver blir for tiden brukt stivelse og kasein i stor utstrekning. Forbruket av kasein er meget stort, og dette brukes for å gjøre papiret vannekte, men har kjedelige egenskaper som lav plastisitet under kalandrering, gjør papiret stivt, og det skummer. Det er derfor arbeidet med å finne frem til mer brukbare adhesiver. Til rimelig pris er det imidlertid ikke oppnådd å kunne erstatte stivelse og kasein, men nylig er utviklet flere grupper tilsetningsstoffer som kan forbedre disse adhesivers virkning, og et eksempel på en slik gruppe er latex basert på styrenbudaienpolymerer som nå blir brukt.

(Fortsettelse i neste nr.)

I vår nystartede avdeling i kjelleren anbefales

**kjøtt, pølser, pålegg
og fiskemat.**

Godt utvalg i hermetikk.

Telefon 6706.

Vikeland Samvirkelag.

Slutt opp om bladet vårt

«Agder Tidning» trykkeri. Kr.sand S.

GODT UTVALG I

GUMMIFOTTØY

for voksne og barn

MOSEIDMONEN SAMVIRKELAG

Telefon 6780.

VENNESLANDS RESTAURANT

Telefon 6759.

OLAV SKISLAND

KJØTT OG PØLSEVARER

Telefon 6718.

GODT UTVALG I SKO

for damer, herrer og barn til gammel pris

Til stadighet godt utvalg av pene presanger i sten- og glasstøy.

Telefon 6725.

Vennesla Samvirkelag

BILSENTRALEN — TURBUSS

anbefales.

På grunn av strømrasjonering er sentralen stengt fra kl. 24—7.
Ring sjåførene privat hvis De trenger drosje- eller sykebil

Det lønner seg å kjøpe i spesialforretning.

GJØR ET FORSØK!

Peder BERNTSEN
VIKELAND
JERNVARE- & FARGEHANDLE

Telefon 6719.

TRENGER DERES SYKKEL EN OVERHALING

**Brennlakkering,
Rensing,
Smøring og
Reparasjoner**

VI OPPBEVARER FOR VINTEREN

ARTHUR SYVERTSEN
SYKKELVERKSTED